

K TVORBĚ — — SYSTÉMU VOJENSKÝCH — — INFORMACÍ

Před orgány velení stojí úkol postupně vybudovat účelný systém vojenských informací, odpovídající soudobým potřebám velení. Jak vyplývá z teze, že informace jsou základem velení, jedná se o řešení jednoho ze základních úkolů, podmiňujícího a podmíněného celým procesem rozvoje velení vcelku.

Tento úkol je svědectvím toho, že v současné etapě rozvoje velení se řeší zásadní, namnoze kvalitativně nové úkoly, kterými se kladou základy příští kvality velení. Jde o úkoly velmi náročné, složité, jejichž řešení vyžaduje velkou obezřetnost, s kterou se někdy dostává do rozporu ten fakt, že všechny problémy rozvoje velení jsou řešeny pod naléhavým tlakem praxe velení. I když je třeba tuto skutečnost plně respektovat, nesmí nás to přinutit k „upospíchaným“ řešením. Význam a složitost řešení takových zásadních úkolů si vždycky žádá nezbytnou dávku času, trpělivosti a rozmyslu.

Pro označení jmenovaného úkolu se na nejvyšších stupních velení ujala zkratka AISI — automatizovaný, integrovaný systém informací, která vyjadřuje perspektivní záměr cílového řešení. Ne vždy je však tohoto pojmu používáno se zcela ujasněným obsahem. V důsledku toho se setkáváme s různými názory na jeho obsah i metodiku řešení, časové možnosti jeho realizace i na to, co nám jeho řešení může, nebo nemůže reálně přinést. To vše je na počátku řešení takových složitých úkolů, zejména v etapě ujasňování jejich obsahu a metodiky řešení, zcela přirozené.

Cílem mé úvahy je přispět k řešení tohoto úkolu, zejména k jeho metodice, některými myšlenkami a úvahami.

Vycházím především z toho základního předpokladu, že tvorba kvalitativně nového systému vojenských informací je neoddelitelnou součástí celého procesu

rozvoje velení a že tedy je třeba k ní přistupovat s plným respektováním všech souvislostí a návazností na něj.

Důvody, proč současný systém informací už plně nevyhovuje požadavkům velení, jsou dostatečně známy a teoreticky zdůvodněny. Je známo, že současné velení trpí stejně nedostatkem potřebných, jako nadbytkem nepotřebných informací a že tedy účelné uspořádání, doplnění, zkvalitnění obsahu i forem informací, stejně jako metod jejich zpracování a účelného využívání, je objektivním požadavkem.

Jedním z nejsložitějších problémů efektivního zkvalitňování velení je objektivní požadavek, aby tento proces probíhal sladě a ve vzájemných návaznostech a podmínkách souběžného zkvalitňování všech jeho prvků, jeho obsahu i forem. V tomto procesu musí být navzájem sladěn rozvoj lidí, prostředků, organizačních struktur i metod práce na bázi teorie i reálných možností jejího praktického uplatnění. Žádný z těchto prvků nemůže být rozvíjen samostatně a bez vztahů k ostatním. Na objektivitě tohoto požadavku nic nemění ta skutečnost, že v současné době tomu tak ještě zcela není, protože jsme na počátku — v první etapě zkvalitňování velení.

Ale jedno je už, myslím, zcela zřejmé — že v této etapě byly na vyšších stupních velení uskutečněny významné změny v organizačních strukturách s cílem vytvořit vhodné, normální podmínky ke zkvalitnění obsahu velení a jeho metod. Narůstající složitost velení a narůstající potřeba včasných, pravdivých a vyčerpávajících informací o obsahově velmi rozdílných a pestrých stránkách výstavby a přípravy armády vedly k rozčlenění jednotlivých činností vyšších štábů do účelových a obsahově pokud možno ucelených oblastí.

Je tedy zcela logické, že dosavadní tok informací těchto orgánů velení, orientovaný potřebami dosavadní organizační struktury, vyžaduje přebudování podle konkrétních potřeb nových organizačních celků. **Jestliže v organizační struktuře vyšších stupňů velení došlo ke sloučení shodných a příbuzných činností, pak logicky musí dojít i k obdobnému účelovému uspořádání informačního toku, nezbytného jednotlivým složkám řídicích orgánů k tomu, aby mohly plnit namnoze nově jim vymezenou úlohu v procesu velení.**

To by po mém soudu mělo být i v oblasti informačního systému obsahem první etapy jeho přebudování. Jsem si plně vědom toho, že zejména vlivem dosavadního zúženého chápání rozvoje velení nebyly současně se strukturálními změnami řešeny i odpovídající změny v informačním systému, že v důsledku reálných podmínek a možností ani nemohly být současně vyřešeny a tím zcela zákonitě **řešení otázek informačního systému zaostalo za podmínkami, vytvořenými strukturálními změnami.** Toto zaostávání je třeba vyrovnat — není to snadné, ale je to nutné. A jestliže nastávající stabilizace 1. etapy má být obdobím organizačního klidu na jedné straně, ale obdobím neklidu a ruchu v oblasti metod práce na druhé straně, pak jednou z nejdůležitějších činností v tomto období by právě mělo být vyrovnání zpoždění a uvedení informačního systému do souladu s obsahem a cíli 1. etapy. V tomto období by měla být současně vypracována nezbytná teoretická východiska, ujasněny otázky dalšího postupu a vytvořeny k němu nezbytné podmínky.

Hlavní pozornost v tomto období by měla být věnována poznání a posouzení efektivnosti stávajícího systému informací a provedení v něm těch nezbytných změn, které nově vytvořeným složkám zabezpečí aspoň ty nejnutnější požadavky na informační tok a souběžně s tím si vytvářet teoretické i praktické podmínky pro úpravy informačního systému v další etapě.

Zcela záměrně zdůrazňuji to, že se jedná o přestavbu, o úpravy stávajícího informačního systému, protože i když cílové řešení zejména vlivem automatizace bude kvalitativně odlišné, **nebudujeme nic zcela nového, co tady předtím vůbec neexistovalo, ale přebudováváme postupně na novou vyšší úroveň kvality to, co už tady dávno existuje a funguje.**

Domnívám se, že pro rozbor efektivnosti současného systému informací z hlediska kritérií nových poznatků a požadavků máme už dostatek znalostí i podkladů. Jsem ale toho názoru, že **takový rozbor si musí především provést každá funkční složka sama.** To přirozeně nevylučuje možnost a v soudobých podmínkách i nutnost pomoci odborníků — analytiků. Ale jejich moc se může týkat jen metod a formálních stránek rozboru informací. **Kritéria účelovosti, potřeby a konkrétního obsahu informací si musí složka stanovit sama.** Žádná centrální složka, nebo vědecké pracoviště není schopno a nemá předpoklady tuto práci udělat pro všechny, tak obsahově různorodé složky vyšších štábů. Rozhodujícím a určujícím činitelem přestavby informačního systému, zejména pokud se týká jeho obsahu a účelovosti, musí být jednotlivé funkční orgány. Je ovšem velmi důležité, aby všechny složky přitom pracovaly podle předem dostatečně ujasněné a jednotně chápané metodiky, kterou je třeba vypracovat centrálně a podřídit hlediskům perspektivy a reálných možností postupné realizace.

Je tedy zřejmé — a tomu také odpovídá dosavadní postup — že celé řešení úkolu přestavby informačního systému musí směřovat k postupné realizaci předem ujasněného, cílového řešení. Na takové cílové řešení bude mít rozhodující vliv postupná automatizace informačního procesu, kterému je právem přiřčena rozhodující úloha a tento proces zpětně svými požadavky podstatně ovlivní celou strukturu informačního systému i metodiky jeho práce.

Konstatovali jsme, že zkratka AISI vcelku vhodně vyjadřuje základní požadavky na vlastnosti cílového řešení — že by to tedy měl být systém informací automatizovaný a integrovaný. O tom jistě není žádných pochyb.

Mohou být a také jsou ale rozdílné názory na postup, jakým těchto základních vlastností perspektivního systému informací dosáhnout. Můžeme se setkat s názory, které řešení informačního procesu vidí jenom v jeho automatizaci, kterou je třeba urychlit a neprodleně k ní přistoupit.

Osobně jsem toho názoru, že by nebylo správné „začít koncem“. Jestliže to trochu zjednodušíme, pak to znamená, že bychom neměli při tvorbě AISI dodržovat pořadí jeho vlastností tak, jak je uvedeno ve zkratce. To znamená, že při přestavbě informačního systému bychom neměli jít přes automatizaci k integraci systému informací, ale právě naopak. **Po mém soudu je třeba napřed informace (I) uspořádat do účelného systému (S), v tomto systému je integrovat (I) a pak teprve účelně integrovaný systém informací automatizovat (A).**

To sice může připadat jako „hraní si se slovíčky“, ale ve skutečnosti je to základní otázka metodického přístupu k tomuto problému.

Přirozeně, že tento postup v žádném případě neznamená nějaké odsunutí procesu automatizace „na poslední místo“, ale naopak ukazuje, že automatizace je jeho vyvrcholením a že její realizace, má-li být efektivní, vyžaduje předchozí splnění celé řady podmínek. To jsou konečně zásady dostatečně obecně známé. Zmiňuji se o nich proto, že úzce souvisí s jednou velmi vážnou otázkou procesu automatizace informačního systému.

Jedním z výrazných požadavků automatizace, vyvolaným především možnostmi automatizační techniky, je požadavek maximálně využít těchto možností

k centralizaci sběru, třídění, zpracování, ukládání a k organizovanému centralizovanému výdeji informací zájemcům.

Tyto velké možnosti nezůstaly přirozeně bez vlivu ani na současné představy o jejich využití v rámci budování AISI. Mám na mysli tu představu, že kupř. na úrovni MNO bude vytvořen takový automatizovaný systém informací, v němž všechny na MNO přicházející informace budou centrálně sbírány, tříděny, zpracovány a ukládány a že z tohoto jediného centra budou všechny potřebné informace jednotlivým složkám podle jejich požadavků a potřeb rozdělovány.

Takové představy nejsou ojedinělé a rozhodně jim nelze upřít teoretickou zdůvodněnost. Není sporu o tom, že vlastnosti, jak pro přenos dat, tak pro jejich hromadné zpracování jsou a budou schopny tuto práci rychle a kvalitně dělat. Je zcela reálné uvažovat i o tom, že takový systém by bylo možné vybudovat v příštím desetiletí.

Přesto mám o reálnosti takové představy určité pochybnosti. Tyto pochybnosti nejsou diktovány jen názorem, že **samotné možnosti automatizační techniky nemohou samy o sobě určovat stupeň centralizace v systému vojenských informací**, ale i pochybnosti o tom, zda v podmínkách ozbrojených sil a zejména v polních podmínkách velení by takový, důsledně centralizovaný systém byl účelný a efektivní.

To je především teoretická otázka diskusního charakteru, na kterou, myslím, dnes ještě není uspokojivá odpověď, protože by nebyla dostatečně teoreticky zdůvodněna. Je sice pravda, že takto centralizované informační systémy se plně osvědčují v celé řadě výrobních a distribučních procesů ve světě i u nás — to ale není ještě dostatečným důkazem pro jeho efektivnost v procesu velení vojskům, které má své odlišnosti nejen v míru, ale zejména v polních podmínkách.

Plně zdůvodnit oprávněnost uvedených pochybností by přirozeně vyžadovalo daleko hlubší teoretický rozbor, jehož předmětem by byly jiné otázky, než ty, které sledujeme v tomto článku.

Na tuto otázku bychom měli však znát zdůvodněnou odpověď dříve, než si určíme cílový model, ke kterému budeme zaměřovat všechna postupná dílčí opatření. Takový teoretický rozbor reálnosti a efektivnosti komplexní centralizace toku informací pro potřeby velení na vyšších stupních, zatím proveden nebyl. Názory pro i proti se zatím mohou opírat jen o různé představy a tvrzení, která mohou, ale také nemusí být správná. Přitom se ale jedná o jednu ze zásadních otázek, jak vlastně by měl vypadat ten perspektivní systém informací, který chceme postupně vybudovat.

V tomto článku nechci tento problém řešit, ale rozebrat především některé metodické otázky přístupu k postupné přestavbě informačního systému. Chtěl jsem tedy poukázat jen na to, že z hlediska metodiky je nezbytné si nejprve teoreticky a naprosto objektivně ujasnit konkrétní podmínky systému vojenských informací, účelnosti a efektivnosti jednotlivých možných variant jeho řešení a teprve na základě takto vědecky zdůvodněných závěrů si vytvořit potřebnou koncepci a určit metodu její realizace.

Nepochybuji o tom, že i při **stanovení koncepce pro přestavbu informačního systému pro potřeby velení musí při stanovení základních kritérií sehrát určující roli teorie vojenského umění.** Obávám se, že teorie vojenského umění tuto roli v dosavadním procesu ujasňování tohoto problému dostatečně nesehrála.

Je kupř. třeba se v souvislosti s určováním míry centralizace při zpracování

informací zabývat otázkou, do jaké míry je představa tuhé centralizace ve vojenském informačním systému všude slučitelná s těmi objektivními tendencemi, které si postupně vynucují řízení ozbrojených sil cestou obsahově vyhraněných a účelových podsystémů.

Nejde jen o problém podsystémů. Taková centralizace v informačním vojenském systému bude účelná a efektivní v celé řadě činností velení, zejména na vyšších stupních. Nesouhlasím jen s absolutizací platnosti této teze do všech činností velení. Takové představy jsou zatím, a zejména ve vztahu ke konkrétním podmínkám dohledných etap rozvoje velení, nadsazené a nedoceňují reálnou funkci lidského činitele v procesu informování. **Vývoj celého vojenství musí respektovat danou společenskou realitu, která i ozbrojeným silám, jako své účelové organizaci, určuje cíle a možnosti jejich programu.** Mám na mysli nezbytný harmonický soulad společenských a technických faktorů vývoje ozbrojených sil. Pokud se týká informačního procesu, jako neoddelitelné součásti procesu velení, se domnívám, že ještě dlouhou dobu nebudou velitelé a příslušníci štábů jenom na konci automatizovaných procesů informování, ale že budou jako jeho tvůrčí prvky zařazeni na mnoha různých místech průběhu tohoto procesu.

Kromě toho musíme ve vývoji informačního procesu očekávat narůstající vlivy i dalších faktorů. Bude to kupř. jistě i vliv automatizace zbraňových systémů, zejména kupř. v letectvu, protivzdušné obraně, ve zpravodajství atd. S technickým rozvojem zbraňových systémů bude narůstat význam a vliv jejich prolínání a vrůstání do vlastního procesu velení, a to podle mého názoru povede k narůstajícímu zdůrazňování relativní samostatnosti jednotlivých podsystémů velení. Můžeme tedy právem očekávat, že zatímco některých činností velení, v závislosti na jejich podmínkách, obsahu a významu, se centralizace v informačním systému bude plně osvědčovat, mohla by se u jiných činností projevit jako nežádoucí narušení jednoty informačního a rozhodovacího procesu a vzdor svým technickým přednostem a možnostem jako neefektivní. Úroveň centralizace toku informací bude u jednotlivých činností velení značně rozdílná a každá ze základních a rozhodujících činností velení klade jiné požadavky.

Definitivní odpověď na otázku, zda tomu tak je, nebo není, může dát jen důkladný teoretický rozbor tohoto problému a ověření jeho závěrů v praxi velení. A právě proto, že takový rozbor zatím nemáme, nepokládám tvrzení a převládající přesvědčení o efektivnosti komplexní centralizace toku informací na úrovni MNO za dostatečně zdůvodněné a průkazné. Musíme si uvědomit, že jde o velmi vážnou otázku a že se jedná o stanovení jednoho ze základních kritérií pro tvorbu modelu perspektivního informačního systému. Tady rozhodně nevystačíme jen s úvahou o možnostech technických parametrů samočinných počítačů, ale tady musí sehrát svou určující roli teorie vojenského umění, která za pomoci ostatních zainteresovaných vědních disciplín, musí uplatnit na tvorbu informačního systému své vojenskovo-vědní požadavky. Jde tedy především o to, aby technické možnosti strojového zpracování informací byly na jedné straně plně využity, ale aby na druhé straně nebyly jediným určujícím kritériem pro tvorbu informačního systému. Je velmi pravděpodobné, že v některých konkrétních případech bude v zájmu praktické efektivnosti velení nutné podříditi principy tvorby informačního systému jeho vojenské účelovosti i za cenu, že nebude třeba plně využito všech technických parametrů a možností nasazené automatizační techniky.

To v žádném případě zatím nemůžeme vyloučit.

V každém případě musíme však počítat s tím, že i bez ohledu na to, k jakým závěrům dojde studium otázek účelné míry centralizace toku informací na jednotlivých stupních a v jednotlivých činnostech velení, bude v jednotlivých činnostech velení ještě po dlouhou dobu úroveň automatizace i centralizace informačního toku velmi rozdílná. Z toho vyplývá požadavek volby účelné metodiky tvorby informačního systému.

Chápeme-li rozvoj velení komplexně a jako dlouhodobý, vlivům nových poznatků neustále otevřený proces, pak jeho hlavním problémem je neustálé ujasňování a upřesňování cílového modelu a harmonické sladění obsahu krátkodobých opatření, realizovaných v jeho jednotlivých etapách, s dlouhodobým výhledem. Každý dlouhodobý výhled se realizuje postupně splněním cílů jednotlivých etap realizace a je tedy důležité, aby v každé etapě byla prakticky realizována ta opatření, pro která dozrály reálně vytvořené podmínky. Tedy i v procesu tvorby informačního systému musí sehrát svou roli všechny základní prvky velení, tedy lidé, struktury, prostředky a metody práce ve vzájemných závislostech a návaznostech.

Proto je nezbytné, aby celý proces přestavby informačního systému byl z hlediska metodiky a z hlediska hlavních cílů centrálně řízen. To je kupř. v současné situaci zdůvodněno i potřebou účelného využívání omezených vědeckovýzkumných a projekčních kapacit a jejich soustřeďování na hlavní problémy. Jsem ale toho názoru, že je třeba ujasnit to, co má být při tomto procesu centrálně řízeno.

Různorodost a složitost obsahu velení na úrovni MNO, jeho diferencovanost do jednotlivých oblastí a především koncepční posláním těchto oblastí už samo naznačuje, že rozhodujícím centrem obsahové přestavby systému informací musí být ty jednotlivé složky MNO, které jsou řídicími, odbornými orgány jednotlivých oblastí velení. Je ovšem třeba, aby všechny tyto složky pracovaly podle jednotných základních metodických principů. Na druhé straně jim ale musí společná metodika ponechávat dostatek prostoru pro tvůrčí respektování zvláštností a odlišností každé z nich.

Jistěže společným metodickým základem práce všech musí být analýza současného stavu informačního toku uvnitř každé složky. Tato analýza se ale nemůže omezovat jenom na kvantitativní údaje o informacích, ale musí se opírat především o jejich obsahovou stránku. Z minulosti známe řadu dílčích kvantitativních údajů o tom, kolik, kam a jakých informací přichází, kolik jich z té které složky nebo z MNO jako celku odchází, kolik papíru se na to spotřebuje, kolik to stojí, atd. Ale na základě těchto statistických údajů nemohl dosud nikdo udělat zdůvodněný a potřebný závěr o tom, zda je to mnoho nebo málo. To nebylo možné prostě z toho důvodu, že nám **zatím chybí objektivní kritéria skutečné potřeby informací na té které složce**. A podle mého názoru je právě tato otázka pro účelné uspořádání informačního toku zásadní.

Jde tedy především o to, **zjistit, kolik a jakých informací ta či ona složka nezbytně potřebuje k tomu, aby mohla úspěšně vykonávat ty činnosti velení, které jsou jí určeny vymezenou působností**. Jinými slovy je především třeba uvést do vzájemného souladu rozsah informačního procesu s rozsahem procesu rozhodovacího. Tato zásada může připadat jako samozřejmá a v dosavadní praxi zabezpečená. Ve skutečnosti se ale víc řídíme takovými tezemi, jako, že „čím více informací, tím lépe“, nebo že „informací nebude nikdy dost“. To jsou sice obecné pravdy, ale v žádném případě to nejsou kritéria, podle kterých by bylo

možné konkrétně a účelně přebudovávat informační systém na jednotlivých složkách.

Proto považují úkol, ujasnit si objektivní potřebu informací pro rozhodovací proces za prvořadý a základní. Jeho splnění není tak snadné, jak se může zdát, ale také není to tak obtížné. K tomu ale sotva budou postačovat závěry analýz z metod práce v uplynulém roce na složkách MNO, protože tyto analýzy se touto otázkou jen málo zabývaly. Vyžaduje to především dokonalou znalost a správné chápání úlohy a místa složky v rámci organismu MNO, konkrétní znalost obsahu práce složky a jeho vazeb. V podstatě jde o to, vypracovat si seznam základních činností složky, tyto činnosti si stručně popsat z hlediska účelu a charakterizovat z hlediska obsahu a požadavků na informace. Přitom bude nejobtížnější dosáhnout naprosté konkrétnosti, pravdivosti, přesnosti a jasnosti formulací všech dílčích činností, zbavit je namnoze dosavadní obecnosti, častého nadsazování a i resortního subjektivismu.

Abyste bylo pak možné postupně, nejprve v rámci složky a pak v rámci celého MNO, abstrahovat obsah činností od nerozhodujících detailů a informace účelně obsahově integrovat, musí tento popis činností jít **cestou zdola nahoru** — tedy postupně od nejnižších prvků struktury složek, skupin, oddělení, přes jednotlivé správy, postupně až k vrcholným orgánům velení.

Pak teprve je možné si jednotlivé činnosti srovnat podle pořadí jejich naléhavosti, tedy významu pro funkci daného prvku vcelku, stručně si ocharakterizovat jejich vzájemné závislosti a návaznosti uvnitř složky i mimo ni a přistoupit k vlastní analýze potřeby informací pro každou jednotlivou činnost.

Výsledkem této analýzy by měly být pro každou základní činnost především odpovědi na otázky:

- jaké informace jsou k její účelné realizaci nezbytné,
- od koho, jak často, s jakým obsahem, v jaké formě, atd.
- s jakým cílem a jakým způsobem by měla být ta která informace zpracovávána,
- které informace (soubory) slouží jen vnitřní potřebě složky, které na složce končí, které slouží jako podklad k informaci, nebo návrhy vyššímu orgánu, nebo součinnostním složkám a jaký by proto měly mít na výstupu ze složky obsah, podrobnost, periodicitu atd.

Teprve takto vypracovaný přehled potřeby informací, ujasněný z hlediska obsahu, forem i ve vzájemných vazbách, může složce sloužit jako podklad k vypracování představy, jak by měl vnitřní její systém informací vypadat, aby byl zdůvodněný a účelný a aby odpovídal těm požadavkům, které pro ni vyplývají ze stanovené úlohy a místa v rámci celé struktury.

Takto vypracovaný model je pak nezbytné porovnat se současným stavem s tím cílem, aby bylo možné určit, jaká konkrétní opatření vyžaduje vzájemné sladění současného stavu se stavem objektivně potřebným. Teprve pak, po přihlédnutí k reálným možnostem a podmínkám cíle, je možné stanovit ta opatření, která je možné realizovat ihned, a ta, k jejichž realizaci je třeba nejdříve připravit nezbytné podmínky a určit si etapovitost jejich přípravy.

Porovnání současného stavu s požadavky vypracovaného modelu informačního systému na složce by mělo dát vyčerpávající odpověď na tyto otázky:

- které objektivně nezbytné informace pro svou funkci má nebo nemá složka dosavadním systémem zabezpečeny, v jaké míře, jaké doplnění informací to vyžaduje se všemi základními obsahovými, kvantitativními i kvalitativními aspekty,

- které ze stávajících informací složka nepotřebuje vůbec, nebo jen zčásti a jaká obsahová a formální opatření přijmout,
- které informace by bylo možné sloučit nejprve v rámci složky, pak i ve vyšším rámci tak, aby jedna informace o určitém jevu sloužila všem zájemcům o tento jev a jaká konkrétní opatření to vyžaduje.

Takto do hloubky a ze všech hledisek analyzovaný stav objektivní potřeby informací a názor na uspořádání jejich systému v rámci složky může být výchozím podkladem pro zámysl automatizace informačního systému složky, podle jejích specifických podmínek. Domnívám se, že jen touto cestou můžeme získat zdůvodněný názor na možnosti účelné integrace, automatizace a centralizace zpracování informací v rámci celého MNO. Jen tak je možné zabezpečit to, že základním kritériem přestavby informačního systému bude jeho praktická efektivnost, měřená požadavky specifických podmínek jednotlivých oblastí velení. Tyto podmínky budou jistě rozdílné v míru a za války. Ale pokládáme-li kritéria polních podmínek velení za rozhodující ve všech jeho činnostech, pak tím důležitější je to v procesu informací. A právě proto jsem toho názoru, že bez dostatečného teoretického zdůvodnění, bez respektování určujících vojenskovešedních požadavků na velení, které se musí uplatnit především v podsystemech k tomu vytvořených, by nemuselo být správné přistoupit od daného počátku jednoznačně k postupné realizaci sebelákavějších představ o systému informací.

Teprve takto, v rámci jednotlivých podsystémů analyzovaný a ujasněný model informačního systému, respektující jejich objektivní požadavky, vyplývající z jejich specifík, může být podkladem k vypracování souhrnného, uceleného zámyslu informačního systému v rámci celého MNO, k určení stupně integrace a centralizace zpracování informací v jednotlivých oblastech jeho činnosti, ke stanovení pořadí naléhavosti procesu jeho automatizace na bázi konkrétních znalostí předpokládaného vývoje přípravy lidí, technické základny velení, organizačních struktur atd.

Celý problém jsem záměrně poněkud zjednodušil s tím cílem, aby vynikly lépe ty hlavní metodické zásady, které jsem měl na mysli. Jsem si vědom toho, že současná realita je složitější zejména o to, že na řadě složek MNO již delší dobu probíhá proces mechanizace a automatizace nejrůznějších činností. Řada v praxi už realizovaných nejrůznějších činností informačního systému byla více či méně připravována v souladu s vyřčenými zásadami a je zcela samozřejmé, že toto stávající projekční dílo nelze „hodit přes palubu“, ale že je nutné je dále rozvíjet a maximálně využívat. To ovšem nic nemění na faktu, že takový základní a objektivní rozbor potřeby informací je třeba provést (pokud se již nestalo) a podle jeho výsledků postupně upravovat stávající a připravovat další projekční dílo. Domnívám se, že nejdůležitější přitom bude dopracovat namnoze chybějící, vojenskovešední výchozí stanoviska a požadavky.

Nelze zastírat ten fakt, že navrhovaný postup řešení přestavby informačního systému je pracný a že představuje značné zatížení složek MNO, zejména v podmínkách současného režimu práce a určité napjatosti pracovních plánů. Proto v žádném případě nelze považovat tento úkol za krátkodobý. Musíme brát v úvahu ten fakt, že celý proces vývoje — a to nejen proces velení — se dostal v současné době do určité krize. Na jedné straně požadavky vědeckotechnické

revoluce, či skroměji řečeno naše poznání nezbytnosti respektovat a využít plně nových poznatků vědy a techniky, staví před nás najednou velké možnosti nových složitých úkolů.

Sama praxe naléhavě vyžaduje jejich co nejrychlejší řešení, zatímco naše kapacity a reálné možnosti na jejich řešení zatím nestačí. To nás vede k tomu, že v dobré snaze vyhovět potřebám praxe se pokoušíme řešit všechno najednou, dohonit v krátké době všechno to, co po dlouhou dobu bylo i zanedbáváno — a to přirozeně není možné a často to svádí k ukvapeným a nedostatečně všestranně teoreticky připraveným a zdůvodněným závěrům a řešením.

Proto je v současné době tak důležité najít v té spoustě problémů hlavní články, soustředit na ně úsilí a řešit je v souladu s jejich pořadím naléhavosti a reálných možností. Posuzováno z tohoto hlediska, patří řešení problému informačního systému, a zejména na úrovni nejvyšších, koncepčních orgánů velení, k těm problémům, které je objektivně třeba řešit prvořadě.

Na druhé straně je ale třeba si uvědomit, že žádný ze současných problémů, a tedy ani problém přestavby informačního systému, nezačínáme řešit „na zelené louce“. Určitý systém informací dnes prakticky existuje, a to již dlouho. Ne všechno v tomto systému je špatné a ne všechno vyžaduje nové řešení. Celá řada zásadních otázek, zejména k hodnocení současného stavu a k vytvoření perspektivního modelu, je podložena dlouholetými praktickými zkušenostmi odborných složek. Na řadě složek proces určité analýzy současného stavu už proběhl, nebo probíhá v rámci mechanizace a automatizace dílčích procesů, nebo i při tvorbě představ o celkovém systému v rámci oblasti činnosti.

Proto potřebné analýzy z hlediska objektivních potřeb informací nebudou na řadě složek ani tak pracné, jak se může na první pohled zdát. Namnoze půjde jen o to, věnovat potřebný čas a péči utřídění a účelovému uspořádání stávajících znalostí. Ovšem tento čas a práci je nezbytné úkolu věnovat — a čím dříve to uděláme, tím lépe pro kvalitu velení.